

**Vianoce krásne a čisté ako sneh,
v rodine len pokoj a smiech,
dobrú silvestrovskú náladu,
šťastie, zdravie a pohodu.**

VYHODNOTENIE ANKETY OBECNÉHO ÚRADU

Obecný úrad Dolné Srnie rozdal svojim občanom 360 anketových lístkov. Vyplnených lístkov vrátili obyvatelia našej obce 105, čo predstavuje účasť na ankete 29,17 %.

Výsledok odpovedí na jednotlivé otázky od 105 respondentov.

1. Som za vybudovanie kanalizácie a po jej vybudovaní sa stanem jej užívateľom.

ÁNO	NIE	NEODPOVEDALI
71,4 %	24,8 %	3,8 %

2. Rozpočet 2014

Oprava materskej školy

ÁNO	NIE	NEODPOVEDALI
80,9 %	9,5 %	9,6 %

Oprava kultúrneho domu

ÁNO	NIE	NEODPOVEDALI
68,6 %	15,2 %	16,2 %

3. Som ochotný pomôcť pri brigádach

ÁNO	NIE	NEODPOVEDALI
50,5 %	35,2 %	14,3 %

Návrhy obyvateľov na investičné akcie

- úprava cintorína
- chodníky v dedine
- detské ihrisko
- okolie kultúrneho domu a lavičky
- dom smútku – zväčšiť pietnu miestnosť
- výstavba multifunkčného ihriska
- dať do poriadku budovu požiarnej zbrojnice
- orezať stromy okolo potoka
- orezať lipy na cintoríne
- studňa na ihrisku
- premiestniť pamätnú tabuľu zo škôlky na kultúrny dom
- osvetlenie na ceste smerom na Háj
- odvedenie dažďových vôd do potoka
- zaktivizovať hasičov, úprava športového areálu
- asfaltová cesta na dieloch
- zrkadlá na neprehľadné križovatky

ÚCTA

Žiaľ, nosiť si v srdci krédo, že úcta k človeku je to prvoradá, dnes akosi nie je v móde. Úcta k matkiným dlaniam, k otcovskej múdrosti, akosi už nie je cool. Vytratila sa úcta k starším, chýba uznanie k skúsenosti, k vedomostiam, k postaveniu. Mladí majú svoj svet, a podľa toho i žijú, riadia sa, akoby si neuvedomovali, že i oni budú rodičia, i oni raz zostarnú.

Dnešný svet je o inom ako ten starý predošlý. Vyhasína v ňom úcta k človeku, láska ako taká. Kedysi sme si viacej rozumeli, aj v rodine, aj v práci. A dnes existuje honba za peniazmi, za kariérou a to podstatné nám uniká medzi prstami. Porozumenie, úcta a láska k človeku, tieto tri základné kamene ľudského bytia sú základom všetkého, čo k životu patrí. Bez úcty k človeku niet lásky, bez lásky niet porozumenia. Je to taký začarovaný kruh, do ktorého, keď sa zamotáme, niet z neho úniku.

V dnešnej dobe existuje úcta k svojmu učiteľovi - pedagógovi? To dnešná mládež si neváži prácu pedagóga. Stačí si premietnuť minulosť, obzrieť sa za seba, a sme tam, kde sme nechceli byť. Žiaci sú drzí na svojich učiteľov, medzi sebou šíria šikanu, nevážia si, že pedagógovia sa o nich starajú, vlievajú do nich vedomosti. A tie reči plné vulgarizmov!

Lenže bez vzdelania, bez chcenia učiť sa, byť osožný, to nejde. Vzťah k učeniu u mnohých pokrívava. A pritom by stačilo tak málo, nehrať sa na dospelých vo veku, kedy na to dieťa, respektíve žiak ešte nemá. Pretože vyjsť so spolužiakmi zo školy a hneď v prvej uličke si zapáliť cigaretu, akože som frajer pred všetkými, sa skôr, či neskôr vypomstí. Opäť môžeme povedať, že je tu neúcta k vlastným učiteľom, k vlastnej škole, ako takej.

Zamýšľajúc nad časmi, kedy som i ja brázdil školu. A musím povedať, rád som sadal do školských lavíc, rád sa učil, vážil si každého učiteľa. Dnes tento ľudský aspekt chýba dnešným žiakom - študentom. Vážiť si ľudí, pretože sme ľudia, raz i my budeme potrebovať pomoc. Jednoznačne všetko vychádza z rodiny, samotnej výchovy rodičov. Ako sa budú deti vychovávať, také budú i v budúcnosti, to je životná rovnica, ktorá vždy platila, a vždy platit bude. Pamätajme, čo vložíme do vlastných detí, to sa nám dvakrát vráti.

Poznáte svojich predkov?

Jednoduchý návod ako ich spoznať

Genealógia, alebo pomocná veda historická zaoberajúca sa štúdiom rodostromov a rodinných súvislostí, môže odhaliť predkov až 400 rokov späť.

Každú dobu spájajú s hľadáním predkov iné túžby a iné očakávania. S klasičkou občianskou genealógiu – teda rodopisom nešľachticov – sa môžeme vo väčšom meradle stretnúť až od konca 19. storočia.

Veľkú vlnu popularity rodopis zažil za prvej republiky. Počas druhej svetovej vojny sa o smutný druh genealógie zaslúžili nacisti a ich rasové zákony. Po revolúcii zase reštitúcia. Dnes genealógia zažíva renesanciu a veľký boom. S jednoduchým návodom ako začať sa vás pokúsim nalákať na krásny výlet do minulosti.

Ako začať? Doma! Na začiatok si spíšeme všetko, na čo sme si schopní spomenúť, zakreslíme náš malý rodostrom s dátumami a miestami. Pohľadáme doma staré dokumenty, ako napríklad rodné, úmrtné, sobášne listy, súdne rozhodnutia z dedičských konaní a fotky. Niektorí budú mať šťastie a nájdu rodinnú bibliu, do ktorej sa rodokmeň zvykol zakresľovať.

Keď už nevieme, ako ďalej, vyspovedáme príbuzných (najlepšie tých najstarších, alebo tých, s najlepším prehľadom o rodine). Všetko si poctivo zaznamenávame. Odporúčam použiť diktafón, samozrejme, so súhlasom. Možno nám požičajú svoje staré dokumenty a fotky, ak nie, (čo je pochopiteľné) je dobré mať so sebou fotoaparát. Od príbuzných dozvieme nejaké staré rodinné príbehy. Žiadnu rodinnú historiku nepodceňujeme, ani nepreceňujeme. Naše ďalšie pátranie ju buď potvrdí, alebo vyvráti.

Po návšteve rodiny by sme mali navštíviť cintoriny. Z náhrobných kameňov sa dozvieme zabudnuté dátumy narodenia a úmrtia a niekedy aj rodné meno manželky. Dnes je veľa cintorínov nafotených aj na internete.

Teraz nám ale nezostáva nič iné ako matriky. Matriky rozdeľujeme na živé a mŕtve. Živé matriky sú matričné knihy (záznamy), v ktorých posledný záznam je zapísaný po roku 1905. Tieto matriky sa nachádzajú v matričných úradoch v obciach, pri

šťastí je možné dohľadať aj ich kópie na príslušnej fare. Do takýchto matrik môžu ale nahliadnúť len priamy doložení príbuzní (treba priniesť svoj rodný list a prípadne rodný list rodiča a prarodiča) po zaplatení poplatku.

Mŕtve matriky staršie než z roku 1905 sa nachádzajú v archívoch. Matriky z nášho okresu sú v Bratislave. Tam je ale nutné sa prihlásiť aj mesiac dopredu. Dnes sú už všetky slovenské cirkevné matričné knihy naskenované na internete (viď nižšie).

Matričná kniha nás často zaskočí svojím písmom – našťastie v našich geografických podmienkach sa písalo len latinou, kto má však predkov v Česku, môže naraziť na tzv. kurent, alebo švabach. Ak vaša rodina pochádza z východu, opráste si azbuku. Časom však meno, ktoré hľadáte, rozoznate aj v rozsypanom čaji. Ďalší problém môže byť jazyk záznamu. Slovenčina sa v úradných záznamoch môže používať až od septembra 1849. Dovedy sa v matrikách z nášho kraja stretávame s maďarčinou. Tá je problematická najmä pre pomadačené mená a nelatinské a už ani dnes nepoužívané názvy mesiacov. Pred maďarčinou sa samozrejme používala latinčina. Meno a dátum sa dovítíme jednoducho, inak odporúčam použiť slovník.

Ako hľadať v matričnej knihe? Matričné knihy sú kniha narodených (krstných), sobášnych a pochovaných. Na začiatok by sa mal nachádzať menný index záznamu. Nie je to však pravidlo, a i ten má svoje chyby. Ako prvý si nájdeme záznam (napr. narodenie), ktorý poznáme a ideme na istotu. Pri narodenom máme mená rodičov, od roku 1852 nielen obec ale i číslo domu, mená krstných rodičov. V sobášnej knihe listujeme 15 rokov pred narodením dieťaťa, až kým nenačujeme na sobáš jeho rodičov. Sobášny záznam väčšinou obsahoval vek novomanželov, mená oboch ich rodičov, rodisko a mená svedkov. Podľa veku (často približný a iba odhadnutý) nájdeme ich narodenie a takýmto spôsobom pokračujeme až cca do roku 1600. Na staršie matriky narazíme na našom území len zriedka a s veľkou dávkou šťastia. Matriku zomretých, pokiaľ nemá index, musíme prelistovať celú.

Genealógia ale nie je len zapisovanie mien a dátumov. Je to predovšetkým veda o rodinných súvislostiach. Preto po zostavení rodostromu nasleduje spísanie kroniky a rodinnej histórie. Pri tom nám môže pomôcť štúdium historických súvislostí, lokálnej histórie, štúdium literatúry z okolia. V prípade, že sa v našej rodine vyskytovalo nejaké remeslo, je možno v niektorých prípadoch nájsť v archívoch podľa daného cechu výučný, alebo majstrovský list. Zaujímavé je aj štúdium pôvodu priezviska. Pri pátraní kroniky sa medzi nekladú.

Lenka Geržová

Je členkou Českej genealogickej spoločnosti v Prahe. Rodopisectvu sa venuje už 5 rokov po absolvovaní kurzu Antropológia rodu a príbuzenstva. Jej rodostrom obsahuje viac ako 600 ľudí a s 13 generáciami siaha do roku 1680. gerzovalenk@gmail.com – predmet: Rodostrom

Dôležité odkazy:

Cintoriny:

www.cemeterysk.sk
www.cintoriny.sk
www.cemetery.sk
www.virtualnycintorin.sk

Matriky:

www.familysearch.org

Diskusné fórum genealógov:

www.geni.sk

O ČOM ROKOVALO OZ

Dňa 26. 9. Obecné zastupiteľstvo sa zaoberalo plánom nákladov pri oprave budovy materskej školy na rok 2014, vyhodnotením ankety obecného úradu, výrubom stromov na cintoríne a obci, starosta podal bližšie informácie o voľbách do orgánov samosprávy TSK, schválilo predaj pozemku pod bytovkou súp. č. 245.

Dňa 24. 10. Obecné zastupiteľstvo sa zaoberalo prípravou rozpočtu – príjmová časť, informoval poslancov o prácach na KD a riešilo návrh na využitie školského pozemku pre výsadbu stromkov (liečivé rastliny).

Dňa 28. 11. Starosta obecné zastupiteľstvo informoval o výsledku volieb do VÚC, riešilo návrh rozpočtu na rok 2014, prípravu VZN, program pre obnovu dediny „Zelená dedina 2014“. Zaoberalo sa zákonom o pomoci v hmotnej núdzi – úlohy obce a vytváranie podmienok a schválilo inventarizačné komisie k inventarizácii majetku obce.

UPOZORNENIE STAROSTU

Platenie daní nie je tou najpríjemnejšou povinnosťou pre nikoho z nás. Napriek tejto skutočnosti musíme dane platiť zo zákona všetci, teda aj tí naši spoluobčania, ktorí tak v tomto roku ešte neurobili.

Ku dňu 11. 11. 2013 výška pohľadávok obce voči neplatičom predstavuje čiastku 9 137,64 € v členení

1.	Daň zo stavieb	2 274,25 €
2.	Daň z pozemkov	4 572,13 €
3.	Daň za psov	155,16 €
4.	Poplatky za odvoz odpadov	1 998,40 €
5.	Daň za užívanie verejného priestranstva	137,70 €

Koniec roka sa blíži. Žiadam týmto občanov, ktorí majú dlh voči obecnému úradu, aby si v čo najkratšom čase splnili svoju zákonnú povinnosť.

VÝLET DO TATIER

Štrbské pleso je najtypickejšie morénové ľadovcové jazero a je druhé najväčšie na slovenskej strane Vysokých Tatier. Najkrajšie je na jeseň, keď sa okolité lesy sfarbia všetkými odtieňmi červenej a hnedej a toto čarovné divadlo sa odráža v pokojnej hladine plesa. Túto krásu si prišli pozrieť členovia základnej organizácie jednoty dôchodcov z našej obce. Výlet do Tatier je vždy určité riziko. Vyjde počasie, nevyjde? Budeme sa schovávať pred stále hustejším dažďom, alebo sa hľadať v nepreniknuteľnej hmle? Nestalo sa ani jedno ani druhé. Slniečko sa veselo usmievalo a svieži vzduch lahodil našim zmyslom. Prechádzka okolo jazera nás priviedla k nádhernému výhľadu na južné svahy. Po rokoch už nepôsobili tak sklúčujúco. Škaredá chrasta po obrovskom polome sa pomaly sfarbovala do zelena mladými stromčekmi. Sila prírody sa znova prejavila v plnej paráde. Dobrý obed a príjemná cesta domov v družnej debáte podčiarkla skvelý zážitok z tohto výletu. (ra)

ÚSPEŠNÁ VÝSTAVA

Organizácia jednoty dôchodcov pripravila v priestoroch klubu výstavu na tému Čo používali naši starí rodičia, v čom varili, na čom jedli, s čím sa hrali ich deti. Vystavovali sa tu veci, ktoré, ako sa ukázalo, sa ešte stále nájdu v nejednej domácnosti. Či už funkčné, alebo ako ozdoba interiéru. Drevený mlynček na kávu, alebo aj mladší bakelitový, žehlička na drevené uhlie, hlinená súprava tanierov, plechové maľované misky, krojované bábiky, mažiare, váhy ...

Návštevníci si s údivom prezerali ešte funkčný mútovník, „mašinku“ na strihanie vlasov, obdivovali bohatosť výšiviek na srnianskom kroji, v ktorom bola oblečená bábika. Nielenže mnohé vystavené exponáty nepoznali malé deti, ale ani ich rodičia. Aj preto ocenili myšlienku pripomenúť

týmto spôsobom časť života našich predkov, ktorí síce mali menej elektrických zariadení a rôznych pomôcok, ale veci, s ktorými denne prichádzali do styku, si vedeli krásne vyzdobiť, aby im pri práci nielen pomáhali, ale ich aj potešili. (ra)

OCENENIE NÁŠHO RODÁKA

Deň vojnových veteránov, známy aj ako Deň červených makov, si pripomíname každý rok 11. novembra. V tento deň v roku 1918 podpísaním prímeria vo francúzskom meste Compiègne sa skončila 1. svetová vojna. Na tvrdé boje vo Francúzsku si najviac spomína aj vojnový veterán Štefan Miklánek. Ako sám povedal „dali nám na starosť pevnosť pri Dunkerque. Tam sme Nemcov držali v šachu.“ Za účasť v národnom boji za oslobodenie počas 2. svetovej vojny mu štátny tajomník MO SR odovzdal dekrét o povýšení do vojenskej hodnosti nadporučíka vo výslužbe.

Štefan Miklánek odišiel zo Slovenska už v roku 1939. Rozhodol sa totiž bojovať proti Nemecku a nie s ním. Balkánskou cestou sa dostal do Libanonu. Po ceste mu v Rumunsku pomáhal vojenský vyslanec pre Balkán Heliodor Píka, ktorý pôsobil v Bukurešti. Z Bejrútu sa spolu s ďalšími dobrovoľníkmi dostal loďou do Francúzska, kde bola nasadená československá divízia do bojov na Marne a Loire. Po podpísaní francúzsko-nemeckého prímeria sa brigáda

presunula do Veľkej Británie. Tu prešiel výcvikom, stal sa spojárom a neskôr ho prevellili k tankistom. Ako zástupca veliteľa tanku a rádiotelegrafista sa v roku 1944 zúčastnil vylodenia spojencov v Normandii pod velením veliteľa pozemných operácií generála B. L. Montgomeryho.

Štefan Miklánek je držiteľom viacerých vyznamenaní. V roku 2004 pri príležitosti 60. výročia vylodenia v Normandii mu francúzsky prezident Jacques Chirac udelil najvyššie francúzske vyznamenanie - Rytier Francúzskeho Radu Čestnej Légie, a prezident Ivan Gašparovič ho ocenil Medailou prezidenta SR. Od prezidenta Francois Mitterranda dostal Francúzsky rytiersky rad za bojové zásluhy. Ešte ako vojak sa stretol v Anglicku s kráľovnou Alžbetou, ktorá si ho vybrala na stretnutie s piatimi Slováckmi. Nezabudla na neho ani jej dcéra, kráľovná Alžbeta II. a pri svojej návšteve na Slovensku si ho pozvala a stretli sa na pôde anglického veľvyslanectva v Bratislave.

STRETNUTIA S MARTINOM RÁZUSOM A MILANOM RÚFUSOM

Martin RÁZUS

Každý rok je z kultúrneho a historického hľadiska niečím výnimočným a zaujímavým. Aj tento rok si pripomíname viacero významných jubileí v našom podjavorinskom kraji, ktoré svojím významom zasiahli do celonárodného a celospoločenského života. Jedným z nich bolo 75. výročie úmrtia spisovateľa, politika, publicistu a evenjelického kňaza Martina Rázusa, ktorý deväť rokov požeňnane pôsobil v Moravskom Lieskovom a v Dolnom Srní. Dňa 8. augusta 2012, v deň výročia jeho úmrtia, na podnet Spolku Martina Rázusa so sídlom v Liptovskom Mikuláši vyhlásili už druhý raz v päťročnom intervale Letokruh Martina Rázusa. Trval do 18. októbra 2013, kedy sme si pripomenuli 125. výročie jeho narodenia. Počas obdobia letokruhu boli organizované rozličné kultúrno-spoločenské podujatia, zamerané na život, dielo a činnosť tejto osobnosti v miestach jeho pôsobnosti. Tak tomu bolo i u nás v kraji pod Javorinou, kde Rázus vyoral hlbokú brázdou na roli dedičnej, cirkevnej a politickej. Svoj krásny vzťah a vyznania k podjavorinskému kraju vyjadril v rozlúčkovom liste pri jeho odchode do Brezna.

„...Opustil som vás len vtedy, keď som musel, I to len podľa tela. Roky moje letia. Nestačím ja už dnes, na čo stačia iní. Nejedem už z druhov veľkej našej práce sniže pod mohylou. Oheň žitia môjho privysoko blčí. Celé Slovensko dnes, ako moja dolina a pestrosťou i spevom. S bôfom, žalobami. A s tou svätou túhou po lepšom živote pre všetkých – pre všetkých! I pre vás chalúpky, tam pod Javorinou...!“

Na vyvrcholenie končiaceho sa letokruhu Spolok Martina Rázusa a ďalší spoluporiadatelia pripravili viacero podujatí pod názvom Stretnutia s M R pri príležitosti 125. výročia narodenia M. Rázusa (18. október 1888 Liptovský Mikuláš-Vrbica), 85. výročia narodenia Milana Rúfusa (10. december 1928 Závažná Poruba). Spomienkové podujatia sa uskutočnili v dňoch 17. - 20. októbra 2013 v Liptovskom Mikuláši a Závažnej Porube a v dňoch 22. - 20. októbra 2013 v Bratislave.

Všetky kultúrno-spoločenské podujatia boli pomenované názvami literárnych diel oboch literátov a svojou vysokou umeleckou úrovňou prispeli k obohateniu kultúrno-spoločenského života Liptova a mesta na Dunaji.

Aj v dopravnom ruchu frekventovanej bratislavskej ulice mohutne znejú hlasy členov Slovenského kresťanského speváckeho zboru Krédu – Viruju a Chrámového zboru apoštola Pavla z Brezna pod taktovkami Jána Zachara a Lubice Nechalovej Nad Tatrou sa blýska a Deň, ktorý učinil Pán. A Juraj Sarvaš recituje Rázusov Večer na Dunaji.

Po privítaní prítomných Jánom Jurášom vystupuje predseda Spolku Martina Rázusa Vladimír Ferenčík so slávnostným príhovorom. „Vzali sme teda kameň, ako praotec Jákob a vztýčili ho ako posvätný stĺp (1M 28, 18). Lebo Všemohúci, na strastiplnej púti až na toto miesto, bol s nami. Pamätne tabule, sochy, pomníky venované odkazu Martina Rázusa majú pozoruhodný kontext v Rázusovom výroku: Ďaleko sú naše sochy a pamätne dosky od tých, ktorých veľkosť označujú. A jednako – ak nechce národ a jeho spoločenstvo zahynúť, musí sa vrátiť a úzko sa primknúť k veľkým osobnostiam, v ktorých duchu, práci i slove prevrela jeho duša

najistejšie. Tento pomník je naplnením mnohých túžob mnohých. Na kedysi prázdnom mieste dnes dominuje tento stĺp, pilier, pylón. Možno sa oň oprieť. Nie fyzicky, ale oprieť sa o Rázusov postoj, myšlienku i slovo.“

Záverečnú modlitbu Martina Rázusa Daj, Bože pokoja uzatvára Kedrovov Otčenáš.

A už prístupujú k pomníku viceprimátorka hlavného mesta Slovenska Bratislava Petra Nagyová Džerengová, starostka mestskej časti Bratislava -Staré Mesto Táňa Rosová a Vladimír Ferenčík a odhaľujú portrét Martina Rázusa na čelnej strane pomníka.

Do nadšeného potlesku znie Hoj, zem drahá a potom Rázusov epitaf: „Ja už pod mohylou budem sniž – no, čujne, / chápuc, že čo mrelo – rastie...ženie...bujnie, / a keď dôjdu vďační hrob môj popolievať – / precítim to, že preds' hodno bolo trpieť, / hodno bolo spievať!“

Slávnosť pokračuje príhovormi.

Bratislavská viceprimátorka Petra Nagyová Džerengová: „Rázus hovorieval, že náš život je len krátkym intermezzom večnosti, ktorá je bez konca a že tento krátky čas treba statočne a svedomito využiť. On dokázal svoju úspešnosť pred svetom celým svojím životom, každým svojim činom, každým svojím slovom.“

Starostka mestskej časti Bratislava-Staré Mesto Táňa Rosová: „Rázus bol nielen talentovaný literát, ale politik, pre ktorého bola politika vecou cti a charakteru.“ Podľa bratislavského župana Pavla Freša je Rázusov pomerne ťažký život obrovským príkladom toho, že napriek ťažkým začiatkom môže človek vyrásť vo veľmi silnú osobnosť a udržať si hlboké hodnoty.

Za rodné mesto Martina Rázusa a celý Liptov pozdravil prítomných primátor Liptovského Mikuláša

Alexander Slafkovský.

Autori pomníka Martin Dzurek a Daniel Bartoš: „Ďakujeme všetkým, ktorí pomohli pri realizácii pomníka, ale v prvom rade Pánu Bohu.“

Znie hymnická pieseň Aká si mi krásna. Členovia folklórneho súboru Čakanka z Moravského Lieskového spievajú: Šla svetom láska nebeská,...

Ku pomníku kladú vence a kytice predstavitelia samospráv z Moravského Lieskového, Liptovského Mikuláša, Brezna, Modry, poslanci slovenského parlamentu, zástupcovia politických strán, dámy zo spolku slovenských žien Živena, ale aj právnicki Martina Rázusa.

Dominantou pomníka je vysoký žulový pilier, pozostávajúci z trinástich žulových platní – kníh, z ktorých jedenásť reprezentuje jedno miesto pôsobenia M. Rázusa počas jeho života a je označená názvom tohto miesta. Na každej strane piliera osadené sklenené hranoly, do ktorých je laserom vygravírované:

- portrét Martina Rázusa s textom: Martin Rázus, 1888 – 1937, spisovateľ – kňaz – politik“

- jeho citát Za pasy šiel som s Bohom svojim, so svetom – so sebou

Vystúpenie folklórneho súboru Čakanka z Moravského Lieskového

Hostia pri odhalení pomníka

- chronológia jeho životabehu
 - Citát z Argumentov: Cez rodinu je cesta k národu, cez národ k celému ľudstvu, ktoré nájde svoj mier a blahobyť, keď ho nájdu tie zložky, z ktorých pozostáva. A jednou takouto zložkou celého ľudstva je i tvoj slovenský národ!
- Vo večerných hodinách je pomník osvetlený.
Kiežby sa naplnilo pranie viacerých rečníkov, aby sa pomník Martina Rázusa stal miesto stretávania mladých i starších.

Konečnú bodku za letokruhom Martina Rázusa a uvitou kyticou kultúrno - spoločenských podujatí Stretnutia s MR dal kultúrny program v novom evanjelickom kostole na Legionárskej ulici v Bratislave s názvom Daj Bože pokoja...

Ing. Ján Juráš a Ján Skovajsa
Foto: Martina Nešťáková

Ing. Ján Juráš pri odhalení pomníka

OBOR MEDZI TRPASLÍKMI

Dnes už opustený, zabudnutý, ešte však statný, stojí napriek svojmu úctyhodnému veku na rovnakom mieste ako pred stáročiami. Jeden z dvojice stromov, ktoré boli súputníkmi histórie Dolného Srnia v novovekých dejinách. Lipa v strede dediny a nad ňou ako ochranca a symbol odvahy majestátny dub na severozápadnom výbežku prvého Hája. V súčasnosti je ho ťažko nájsť, obkolesili ho mladšie stromy a kriky z prírodného náletu semien z nedaľekého lesíka – Borinky.

O tomto dube mi veľa rozprávali ako desaťročnému vnukovi moja stará mať Eva Bušová, rodená Margetínová (narodená v r. 1873). Oni to mali z ústneho podania svojich rodičov Margetínových, ktorí bývali v chalúpke pod Hájom, vedľa Blažejých humna a tí ešte od rodičov, narodených v 18. storočí. Na prvom háji bol v minulosti les – dubina, ktorý časom vyhynul a zvyšok stromov vyrúbali. Na pamiatku zostal iba jediný. A stal sa miestom stretávania mládeže a národovcov najmä v období silnej maďarizácie. Za šumenia lístia v širokej korune dodával silu do neľahkých stretnutí s maďarskými husármi, násilnou maďarizáciou v školách a úradoch. Utiekali s k nemu v ťažkých chvíľach osobného života, keď potrebovali sa pod ním vyžalovať. Avšak najčastejšie to boli stretnutia mladých, ktoré si pamätá i dnešná generácia seniorov. Pravidelne sa v jeho blízkosti konali bujaré oslavy, každoročne na Jura do neskorých nočných, či ranných hodín horela veľká vatra,

harmoniky a gitary vyhrávali, tancovalo a spievalo sa až do brieždenia.

Väčšina nedelných vychádzok mládeže viedla na Háj, do mäkkej trávinatej pohovky v tieni mohutnej koruny tohto duba. Nenadarmo sa hovorilo, že jeho žalude sú znakom nielen múdrosti, ale aj plodnosti a erotických mužských túžob. Zo skúseností vlastných, mojich kamarátov i kamarátok to môžem potvrdiť – kolkože tam padlo prvých nesmelých bozkov, kolko prvých

objatí chlapcov s dievčatami, kolko práve tam, pod našim krásnym dubom, vzniklo prvých lások!

Dub nám slúžil aj k menej poetickým stretnutiam. Od neho sme púšťali letecké modely sluky, albatrose, kiwi (to sme ani netušili, že má meno po dobrom ovocí), ba lanom štartovali aj prvého pilotovaného vetroňa s otvorenou drevenou konštrukciou. A výborná bývala letná sánkovačka po uľahnutej silnej vrstve trávy od duba až do údolia (čím sme naruby vyvrátili známe porekadlo opačného významu (ak niečo ide pomaly „ako v lete na saniach“).

V zime sme sánky nahradili lyžami a spúšťali sa dolu svahom v smere k Blažejých jarku. Vtedy tam bolo ešte pole, dnešný agátový lesík sme brigádnicke vysádzali ako žiaci strednej školy z Moravského Lieskového v roku 1952.

Tento náš dolnosrnianský dub veľmi príľehavo vyjadruje myšlienku, že každý strom nielen žije, ale má aj svojho rastlinného ducha a obrovskú životodarnú silu. Nikdy sme sa od neho nevracali unavení, naopak, duševne osviežení, s novou energiou. A keď som ho nedávno v húštine lesa objavil, poznačeného starobou, napadla mi myšlienka, kedy vlastne strom zomiera – veď na pni môže časom vyrásť nový výhonok, práve tak aj na mieste uschnutých vetví. Kde sa teda nachádza centrum jeho života, sídlo jeho takmer nadprirodzenej bytosti – v koreňoch, v kmeni, alebo v konároch? Nevieme, ale isto si želáme: nech nám ešte dlhé roky žije!

Milan Bušo

HRDINOVIA

Stála bitka, stála

Mária Rázusová Martáková bola učiteľkou v Dolnom Srní osem rokov do roku 1932. Krátko po odchode opísala svoje zážitky s deťmi a iste inšpirovaná manželom napísala a v roku 1935 vydala báseň o chlapčenských šibalstvách po názvom Hrdinovia. V roku 1959 táto veľkolepá báseň vyšla s peknými ilustráciami Boženy Hajdúčikovej ako Stála bitka, stála. Pre tých, ktorí si na báseň pamätajú, ale najmä tým, čo si ju oblúbia aspoň tak, ako starí Srňania, budeme túto epopej uverejšovať celú

*Tak to stojí odjakživa v Srní
dolný koniec s horným v stáлом boji:
sotva sa tu jedna bitka zmeliť
už sa druhá za humnami strojí.*

*Na tých zhora Žabinčiar kričia,
na dolných zas vravia Kozie brady.
Neveríš mi? – Chod' to skriknuť v Srní,
namelú ti všetci dohromady.*

DROBNÉ BOJE

*lčo Šupák po petrolej beží,
Po petrolej do Blažkovho sklepu,
na čižmičkách podkovičky nové
veselo mu po kameni klepú.*

*- Dobré ráno! – povie, sotva vkročí,
aj vykoná správne, mať čo chceli...
nevie, chudák, že pod bránou domu
striečne naň už chlapcov krdeľ celý.*

*Ešte ani môtok neprekročil,
šuch mu popri uchu ostrá skala!
Zobzeral sa, flašu na most zložil –
hneď sa tuhá vojna započala.*

*Vidia lča kamaráti jeho,
vidia cieľiť spoza starej vrby,
akože ho nechať bez pomoci,
keď ich všetkých junácka dlaň svrbí.*

*Zahviždali skaly v prudkom letku,
tu – tam dva si nohavice prášia,
tu-tam párik po zemi sa guľa –
a na môtku čaká plná flaša.*

*Na tú krásnu flašu ruku svoju
úmyselne namierilo chlápä:
prásk! bác! skalou. – Zrinčalo sklo zrazu
a petrolej z mosta dolu kvape.*

*Skríkne lčo, spoza stromu skočí
- cestou hrču na čelo si strži –
spustí nárek v prevelikom strachu,
z flaše iba hrdlo celé drží.*

*Prišli mamka s trestajúcou rukou
- kdeže zdúchli hrdinovia smelí? –
Rozprchlí sa, každý svojou stranou,
jak keď z pušky medzi vrabce strelí.*

*Ako potom u Šupákov bolo
nevyradí lčo svoju biedu,
ale jeho sestra vykričala,
že vraj v kúte klačal do obedu.*

HRDZAVÁ ŠABLA

*Prišli chlapci hrať sa do Kutáčov,
švárni chlapci, Žabinčiar samí.
Jeden žmúril, ostatní sa kryli
za múr, na pôjd, do sena, do slamy.*

*- Ešte... ešte... ešte.. . už...úúž! – kričia,
šibalstvo im mení hlasy mladé.
Pod ruku im hocčo takto príde,
keď sa mocú, lezú všelikade.*

*lčo Jurák kryl sa ako divý,
vymietol už všetky tajné kúty,
zrazu zočil neslýchaný poklad
ostrým koncom v hrade zabodnutý.*

*- Na môj veru, šabla! – zhíkol divom,
natešený z rebríka sa šmýka.
- Chlapci, chlapci, sem sa ku mne chytro,
máme šablu Kutáčovie strýka.*

*Lezú chlapci každý z dákej diery,
kde sa ťažko, veľmi ťažko hľadá.
Šabla všetkým počarila razom,
a tak hneď sa započala rada.*

*Keď je šabla, hoc ju žerie hrdza,
patrí sa jej, nech ju vojsko chráni.
Vojsku treba pána generála,
k tomu treba páni kapitáni.*

*Vyberali chlapci kapitánov,
vyberali v kríku neustálom:
keď sa slnce naklonilo k horám,
Jurák lčo bol už generálom.*

(pokračovanie nabudúce)

STALO SA... STALO SA... STALO SA...

Babka v záchode

Starý Kucek bol nielen šikovný remeselník, ale aj figliar. Poznal na Háji všetky brezy, z ktorých robil pevné metly. Vedel, ktorých rovných, štíhlych stromov môže byť aký rebrík a na objednávku rebrík podľa požiadaviek zmajstroval.

Raz pred Vianocami robil doma zabíjačku. Samozrejme, načierno (mladším to treba asi vysvetliť!). Nieкто ho udal, ale našla sa aj dobrá duša, ktorá ho včas varovala, že sa na neho chystajú žandári. Rýchlo po dvore všetko upratali, zhasili oheň pod kotlom a kým hore brehom prišli žandári, nebolo po zabíjačke ani stopy. Žandári snorili, všetko prehľadali. Boli dôslední, nazreli aj do dreveného záchoda, kde sedela akási babka. Žandár sa chvatne ospravedlnil a zachlopil dverka... Trestné komando odišlo s dlhým nosom, udanie bolo asi faľošné... Veliteľovi to však stále vrtalo v hlave a po čase sa gazdu dôverne spýtal, ako ich okabátil, kde tú zabitú sviňu ukryl. „Pán poručík, veď ste ju na vlastné oči videli, aj ste ju pozdravili. Posadil som ju na latrínu oblečenú v babkiných handrách a ešte som jej aj ručník pod bradou uviazal.“ Smiali sa obaja...

Ako som sa stal chlapom

Keď som mal jedenásť rokov, vybrali sme sa s rodičmi rebrinárom do Vinohrádku po suchú datelinu. Ešte otec ani nepodišiel ku kópám, keď po neho prišli akási muži na tatrapláne, že musí ísť s nimi, že sa to rýchlo vysvetlí. Dlhšie sme s mamou pri prázdnom voze čakali a keď sa otec nevracal, začali sme datelinu nakladať; rozhodol som, že nepôjdeme predsa domov s prázdny, že zoberieme aspoň jednu kopy, len do rebrín. Vyliezol som na voz, pogniavil a nahovoril som mamu, že ak mi bude podávať, ja ešte jeden rad (šár) uloží. Snažil som sa robiť to tak, ako som vídal u starších, zakrútil som rohy a pekne postupne rozkladal, raz na jednu stranu, potom na druhú stranu. Samozrejme, že mi mama zdola lahodila, podávala hore tak, ako som potreboval a radila. Keď sme to zvládli doteraz, zoberieme už všetko, aj tretiu a štvrtú kopy! Naložil som voz dovysoka, hrablami fúru upravil, pavúzom zviazal a keď sa už zmrákal, viedol som kravky z poľa na cestu. Hrdý na seba vyštvieral som sa na rovnú, hranatú fúru a podho do dvora! Doviezol som domov a postavil svoju prvú fúru. Ako chlap!

Ota pustili až po troch dňoch.

Ivan Gerža

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

ŽIVOTNÉ JUBILEUM

K vašim narodeninám vám prajeme kvapku hrdosti, lyžičku radosti, hrnček úspechu, jazierko peňazí, more šťastia, oceán zdravia a vesmír celý.

60 rokov

Viera Dáliková, Bc.
Jaroslav Gerža
Vladimír Miklánek, Ing..
Juraj Zelko
Ludmila Uhlíková
Elena Trchalová
Jarmila Zelková

65 rokov

Božena Križanová

70 rokov

Eva Magálová
Viera Miková
Zdenka Ikášová
Vladimír Malíček

75 rokov

Vladimír Ikáš
Štefan Bánovský

85 rokov

Jozef Trnovský
Mária Martáková

GRATULUJEME

Ako kalendár praví, meniny tu niekto oslavuje. Prajeme vám týmto od nás všetko najlepšie, veľa lásky, kvapku šťastia a more zdravia...

Tieto slová patria všetkým, ktorí si v mesiacoch september, október, november a december pripomenuli svoje meniny.

UZAVRELI MANŽELSTVO

Ján Švehla a Ing. Lucia Očenášová
Lukáš Marták a Lucia Kubáková

Láska medzi dvoma ľuďmi je ako živý posvätný oheň.

NOVÍ OBČIANKOVIA

Samuel Masár

NAVŽDY NÁS OPUSTILI

Božena Gábová
Dušan Havalec
Anna Štefániková

Nech tíško sníva svoj večný sen!

ZAUJÍMAVOSTI

Viete aké výročie sobáša ste oslavovali? Výročia sobáša (podľa Valérie Poterovej v Guinnessovej knihe o manželstve)

1. Bavlnené
2. Papierové
3. Kožené
4. Kvetinové alebo ovocné
5. Drevené
6. Železné
7. Vlnené
8. Bronzové
9. Medené, alebo hlinené
10. Cínové
11. Oceľové
12. Hodvábne a batistové
13. Krajkové
14. Zo slonovej kosti
15. Krištáľové
20. Porcelánové
25. Strieborná svadba
30. Perlové
35. Korálové
40. Rubínové
45. Zafírové
50. Zlatá svadba
55. Smaragdová
60. Diamantové
70. Platínové

BLAHOŽELANIE
k narodeninám

Pred 90 rokmi na Vianoce zavládla v rodine Kozáčkovcov veľká radosť. Pod stromček prišlo dieťa, malý Ivan. Zo sviečok odkvapkával na jeho čielko teplý vosk akoby mu preduročoval jeho umeleckú cestu. Vydal sa na ňu po absolvovaní Obchodnej akadémie v Trenčíne, popri práci vyštudoval na Vysoké škole ekonomickej v Bratislave. Vypracoval sa na popredného slovenského fotografa, bol zakladajúcim členom Slovenského zväzu fotografov a jeho dlhoročným vedúcim. Na mnohých výstavách prezentoval svoje fotografie krajiny, športu a umenia.

K jeho významnému jubileu mu srdečne blahoželajú všetci vďační rodáci!

ZOMREL
Štefan Kozáček

V Prahe vo veku 93 rokov zomrel náš rodák Štefan Kozáček, najstarší syn dlhoročného obecného sluhu Adama Kozáčka. Narodil sa 10. januára 1920 a postupne mu pribudlo viac súrodencov a na Vianoce 1923 aj brat Ivan. Už pred vypuknutím vojny úspešne skončil letecké učilište a stal sa pilotom. Na letisku Tri duby bol najmladším v útvere. 31. augusta 1944 s celou skupinou letcov odletel do Lvova a v zmiešanej 8. armáde bojoval po boku sovietskych letcov aj pri oslobodzovaní Ostravy, kde sa zranil. Jeden z množstva bojových letov pilota Kozáčka opísal gen. Ludvík Svoboda v knihe Z Buzuluku do Prahy. Po vojne lietal v Dopravnom leteckom pluku a od roku 1946 v Československých aerolíniách. Plných 38 rokov viedol lietadlá najskôr na vnútroštátnych linkách a potom pristával v mnohých svetových mestách: Bombaj, Jakarta, Londýn, Teherán, Káhira, Bahrajn, Rangún, Phon Penh... Nalietal 23 740 letových hodín na starých drevených dvojplášňoch až po „iljušiny“ a prúdové „túčka“. Bol jedným z prvých kapitánov na týchto nadzvukových strojoch v ČSA. Ešte ako letec s poštou na dvojplášňiku neraz zakrúžil na rodnou dedinou a zhodil otcovi do záhrady pozdrav. Traduje sa, že pri jednom takomto nízkom prelete krídlom odlomil vrcholec smreka. Od roku 1976 žil na zaslúženom odpočinku v Bratislave s druhou manželkou Evou, ktorá v letectve pracovala ako meteorologička, a neskôr vo Veľkých Popoviciach pri Prahe.

Čeť jeho pamiatke!

ČO ROBIŤ v ovocnej záhrade v zime

Väčšina z nás má predstavu, že počas zimy sa v záhrade nedá nič robiť, opak je však pravdou. Aj keď je práce menej, určite sa nedá povedať, že niet čo robiť.

Čo všetko je teda potrebné urobiť:

1. Pred napadnutím snehu odstránime zo sadu všetky hnilé plody, ako aj opadané lístie. V opačnom prípade budú zdrojom nákazy v nasledujúcom roku. Lísty ani hnilé plody nedávame do kompostu. Ideálna je ich likvidácia spálením, v žiadnom prípade ich nedávame do kompostu, mohli by sa stať zdrojom nákazy v budúcom roku, alebo aj ďalších rokoch.

2. V zimnom období nám veľa problémov spôsobujú hraboše a myši. Práve zimné obdobie je vhodné na boj s nimi. V oblastiach s výskytom hrabošov, či iných hlodavcov k vchodom do nôr, alebo priamo do nich, nasypeme otrávené návnady.

3. Zimné obdobie je chudobné na potravu pre lesnú zver. Preto, pozor na zajace a inú zver! V nechránených záhradách, sadoch a v lokalitách s pravidelným výskytom zajacov a srnčej či jelenej zveri, zabezpečíme proti nim ochranu. Skontrolujeme stav pletiva a prípadné diery bezodkladne opravíme. Následne skontrolujeme stav a neporušenosť chráničov okolo jednotlivých stromov, najmä vysadených v jeseni. Veľa pestovateľov tento krok zanedbáva v domnienke, že vysoký plot stromy ochráni. Nerátajú však so závejmi snehu pri pletive, vďaka ktorým sa plot stáva pre zajace, ale aj sry ľahko prekonateľným.

4. Pozornosť venujeme aj starším stromom. Kmene natrieme vápenným mliekom. Tento jednoduchý krok má popri svojom dezinfekčnom účinku vplyv najmä na odrážanie slnečného žiarenia, čím predídeme praskaniu kôry na stromoch pri zmene teploty.

5. V dňoch bez vetra a mrazu môžeme začať so zimným postrekom všetkých ovocných drevín i bobuľovín (od 2. decembra do konca februára).

6. Keď nie je mrazivé počasie, pokračujeme v odstraňovaní zasnúvaných konárov a škrabkou očisťujeme kmene od starej borky. Zvyšky, ktoré padajú na podložený papier, spálime.

7. Rany spôsobené náhodným ohryzom zajacov zatrieme hneď po zistení štepárskym voskom. Takisto postupujeme pri prasklinách (puklinách), ktoré spôsobujú najmä na kôstkovinách mrazy

8. Vo februári môžeme začať hnojiť priemyselnými hnojivami — najvhodnejšie sú kombinované hnojivá napr. NPK alebo Cererit.

9. Za priaznivého počasia, t.j. v dňoch keď nie si silné mrazy, sa venujeme rezu všetkých ovocných drevín.

Pokiaľ sa postaráme o ovocné stromy odmenia sa nám na jar nie len zdravým rastom ale predovšetkým bohatou a chutnou úrodou.

Ing. Július Kráľ
info@biokonzult.sk

ŠTÍHLE VRETENO perspektívny pestovateľský tvar

Tak ako všade i ovocinárstvo je odvetvím, kde sa hľadajú optimálne spôsoby pestovania ovocných drevín. Jedným z nich je i tvar štíhleho vretena, ktorý sa používa predovšetkým u jabloní, ale bol úspešne odskúšaný i pri hruškách, broskyniach a dokonca i čerešniach. Výhodou je, že stromy sú malé, teda všetku agrotechniku je možné urobiť bez rebríkov, či iných pomôcok, ktoré sú potrebné pri veľkých stromoch.

Ovocne stromy majú vyššiu úrodu z plochy, vstupujú skôr do rodivosti, plody sú oveľa vyrovnanejšie, hodnotnejšie, stromy prinášajú v závislosti od agrotechniky a celkovej starostlivosti vyrovnané úrody a alternácia (striedavá rodivosť) sa takmer neprejavuje. Je aj ľahší prístup k stromčekom, či už z hľadiska rezu, postrekovania či zberu úrody.

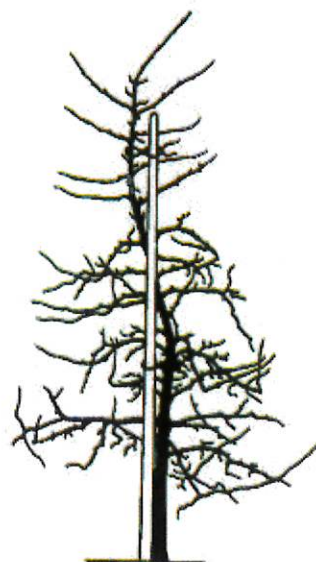
Výber vhodného podpníka a odrody.

Pri podpníku je situácia pomerne jednoduchá a vyberáme slabo, až veľmi slaborastúce podpníky. Medzi najlepšie patrí pre jablone v súčasnosti podpník M9. Ako vhodné sa javí i MM 106, ktorý je vhodný do menej kvalitných pôd a tam, kde nie je možné zabezpečiť závlahu. V súčasnosti je najväčší záujem o odrody červeno pruhované na žltom základe (Šampión, Rubín, Gala, Pinova), menej sú preferované odrody zo skupiny červených deliciusov (Starkrimson, Gloster). Na popredné miesta v odbyte patria veľmi kvalitné a klonovo neustále sa meniace odrody (Jonagold s klonmi

Jonagored, Jonica, ďalej Elshof, Arlet, Fuji, Pink Lady, Braeburn, Golden Delicious s klonmi Reinders, Crilard, Smoothe, B, ďalej Gala s klonmi Royal, Mondial, Must, Imperial, Galaxy, Galagored atď.) Nezanedbateľnou skupinou odrôd sú rezistenty, t.j. odrody, ktoré nie sú napádané hospodársky najvýznamnejšími chorobami, akou je chrastavitosť, či múčnatka. Patria sem napr. Melodie, Rezista, Rubinola, Angold, Selena, Prima, Topaz a mnohé iné.

Nové intenzívne sady sú často zakladané bez dostatku vody.

Výsadba potrebuje najmä v prvých (troch - štyroch) rokoch veľmi veľa vody a to najmä v letnom období. Ak stromčekom nezabezpečíme vodu, ovocne stromy sa nevyvíjajú optimálne, zaostávajú v raste, majú nevyrovnaný vývin, oneskorený nástup do rodivosti a malé, nekvalitné plody.

Často sa ovocné stromy, resp. výsadby vysádzajú bez odborných komplexných skúseností s pestovaním v tvare štíhleho vretena.

Pri výsadbe treba zhodnotiť pôdno-klimatické podmienky, vhodnosť odrôd a podpníka pre jednotlivé polohy, orientáciu svahov, možnosť závlahy, vhodnosť vretena pre našu lokalitu atď.

Výsadbový materiál a samotná výsadba.

Pri pestovaní v tvare štíhleho vretena odporúčame vysádzať, resp. kupovať buď jednoročné špičiaky, alebo jednoročné stromčeky s predčasným obrastom. Pri posledne menovaných už vidieť aký silný a bohatý bude bočný obrast. Korene majú byť zdravej hnedej až tmavohnedej farby, nepoškodené, bohaté a vlhké. Výška stromčekov min. 1,0 - 1,2 m, hrúbky asi ako náš ukazovák. Pri výsadbe dbajme na to, aby miesto štepenia v žiadnom prípade nebolo pod zemou. Zakorenila by potom odroda, rast by bol bujný, podpník by stratil funkciu. Pri vysádzaní teda pracujeme tak, aby bolo miesto štepenia 0,15 - 0,20 m nad zemou.

Snád najväčšie a najčastejšie chyby sa stávajú pri zapestovaní a samotnom reze a tvarovaní štíhleho vretena.

Mnohokrát je zanedbané základné tvarovanie, konáre rastú pod ostrými uhlami a stromy nastupujú neskoršie do rodivosti. V 2. - 4. roku nie je vhodné robiť prakticky žiadny rez, alebo len veľmi slabý. U pestovateľov sa stretávame s pravidelným rezaním ovocných stromov a ten podmieňuje následný bujný rast. Koruny sa nadmerne zahusťujú a klesá počet založených kvetných pukov, súčasne klesá kvalita ovocia, rodivosť sa vysúva na obvod koruny. Výrazným problémom, ktorý úzko súvisí s rezom a korešponduje s neodbornosťou je striedavá rodivosť. Periodicky rodiace jablo-

ne v jednom roku preťažuje nadmerná úroda, ktorej následkom je nižšia kvalita ovocia a malá, alebo nijaká diferenciácia kvetných pukov. Strom sa v dôsledku nadmernej úrody vysilí a nemá dostatok látok na tvorbu kvetov a plodov na budúce vegetačné obdobie. Pomáha tu jednak výber vhodných odrôd, ktoré nemajú sklon k striedavej rodivosti, odborne zvládnutý rez, správna agrotechnika (hnojenie, závlaha, obrábanie pôdy, prestarnuté stromy, choroby a škodcovia) ale aj prírodné podmienky, najmä mráz. Nebojme sa regulovať násadu kvetov rezom, neskoršie prebierkou plodov po júnovom opade.

Optimálna úroda pre tvar štíhleho vretena je pri jabloniach 12 - 17 kg/strom. Pri tejto úrode dosiahneme cca 90 - 120 plodov s priemernou hmotnosťou 125g a priemerom 70 - 90 mm.

Často sa zanedbáva aj letný rez. Pri mladších stromoch je najvhodnejší začiatkom diferenciácie kvetných pukov, t.j. od začiatku júna do prvej dekády júla. Skracovanie letorastov sa osvedčilo aj v neskoršom termíne, od polovice augusta. Rast letorastov sa končí, očká sa na skrátených letorastoch neprebudia, letorasty nerastú a nedochádza k zahusťovaniu koruny. Málo využívaný je aj rez na pätku. Je to účinný spôsob na podporu tvorby rodiveho obrastu. Letorasty, ktoré dosiahli dĺžku 0,3 m zastrihneme na dĺžku 0,5-0,8 cm. Prebudia sa spiacie očká a po diferenciácii začínajú rásť. Do konca vegetačného obdobia narastú niekoľkokentimetrové letorasty, najčastejšie zakončené kvetným pukom.

Ing. Július Kráľ
info@biokonzult.sk

STALO SA V OBCI

V septembri sme si pripomenuli významné výročie. Uplynulo už 625 rokov, čo sa názov našej obce nachádza v historických análoch. Oslavy boli skromné, ale zato dôstojné. Predhodové stretnutie starostu s dôchodcami spestrilo vystúpenie folklórneho súboru z Nového Mesta nad Váhom. Druhé stretnutie, ktoré obecný úrad pripravil pre všetkých občanov, bolo veľkým prekvapením – nezaujmom. Málo účastníkov však bolo spokojných s programom, v ktorom vystúpili znovu tí istí tanečníci, ale aj hudobná skupina našich muzikantov. Zábava pokračovala takmer do rána.

V rámci osláv sa starosta stretol aj s našimi futbalistami, ktorí v tejto sezóne postúpili do vyššej súťaže. Účinkovanie v nej je náročné, začali rozpačito, ale postupne sa rozohrali. V tejto triede by malo mužstvo zostať, na viac si naša malá dedina nemôže trúfať. Starosta hostil aj úspešných hasičov, ktorí pred päťdesiatimi rokmi na majstrovstvách ČSSR v Hradci Králové reprezentovali Slovensko a umiestnili sa medzi silnou konkurenciou na tretom mieste. Hasiči nad prinesenými fotografiami spomínali na zážitky z tejto pre srnianskych hasičov mimoriadne úspešnej éry. Bolo na čo spomínať!

V októbri sa dôchodcovia znovu zišli na pozvanie starostu, ktorý si ich uctil v mesiaci, ktorý by sa mal niesť viac ako inokedy pozornosťou k starším. Na stretnutie zavítal aj Jaroslav Baška, terajší župan Trenčianskeho samosprávneho kraja, s kandidátmi na poslancov, ktorí aj budú svojich občanov po úspešnom zvolení zastupovať.

Aj keď v anketе viac ako polovica občanov vyjadřila ochotu pomôcť brigádami na zveladovaní obce, účasť na brigádach to nepotvrdzovala. Orezali sa stromy pri potoku za kultúrnym domom, ktoré veľmi tento zásah potrebovali. Viac brigádnikov sa zišlo na cintoríne, na ktorom mnohé staré stromy sú nielen nebezpečné pre náhrobné kamene, ale môžu ohrozovať aj návštevníkov cintorína. Na brigáde s technikou pomáhali Dušan Durdík, Roman Ochodnícky a Ivan Halász. Zrezali spráchnivelú lipu v tesnej blízkosti domu smútku, ktorá by asi nevydržala stáť celú zimu a jej samovolný pád by narušil aj stavbu. Likvidácia tohto obra bola dramatická, ale možno aj ujalosti po nej.

Kto to odpracé?

OKIENKO MATERSKEJ ŠKÔLKY

ŠKOLSKÝ ROK 2013 - 2014

ČO SME ROBILI CEZ PRÁZDNINY

- Od 8.7.2013 – 11.7.2013 sa robila rekonštrukcia bleskozvodu v spolupráci s obcou Dolné Srnie
- V dňoch 15.16. a 17. júla boli pomáhať v MŠ na brigáde rodičia p.Černáček, p.Sartoris, p.Polacec, p.Farkas. Vyhadzovali dlážkovicu a betónovali podlahu v sklade potravín. Rodina Černáčková zasponzorovala na podlahu polystyrén.
- Na konci augusta bola položená dlažba, vymalovalo sa, bol zakúpený nový regál na potraviny a vybavenie do jedálne v spolupráci s obcou Dolné Srnie a šk. jedálňou.

- Rodičovské združenie pri MŠ Dolné Srnie zo získaných financií 2% z dane zakúpilo do I. triedy dva koberce v hodnote (242,98€ a 15,69€), pre nové deti dve šatníkové skrinky s lavičkami v hodnote 270€ a výtvarné pomôcky v hodnote 46,84€. Rodina Kráľová zrealizovala dovoz kobercov do MŠ.

ĎAKUJEME!

V tomto školskom roku máme jednu triedu s celodennou prevádzkou a jednu triedu s pol-dennou prevádzkou. Je zapísaných 34 detí. Z toho 2.septembra nastúpilo 30 detí a 4 deti nastúpia počas druhého polroka. Zamestnancami MŠ sú riaditeľka Bc.K.Kovačovicová, učiteľky M.Majerovičová, L.Krivá aj vedúca ŠJ, upratovačka – školníčka J.Mullerová, kuchárka Z. Geržová.

MODELÁR

Dňa 19.9.2013 sme mali besedu s modelárom lietadiel s Ing Miroslavom Oravcom PhD, ktorú sprostredkovala mamička Mgr. M. Guzmická. V triede sme mali možnosť vidieť rôzne druhy modelov lietadiel. Deťom sa najviac páčilo lietadlo, ktoré keď lietalo svietilo. Potom sme sa všetci presunuli von, kde si deti vyskúšali ovládanie lietadla vo vzduchu. **Ďakujeme za pekný zážitok.**

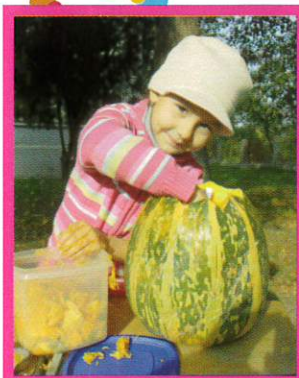
BRIGÁDA v MŠ

28.9.2013 o 9:00 sa uskutočnila BRIGÁDA V MŠ za účelom ukončenia projektu „Hravým pohybom ku zdraviu“, ktorého cieľom bolo doplniť detské ihrisko v areáli MŠ. Rodičovské združenie pri MŠ Dolné Srnie získalo v roku 2013 v spolupráci s Borisom Haruštíakom finančné prostriedky 1000€ cez Zamestnanecký garantovaný program nadácie SPP. Tieto financie sme použili na zakúpenie detských strunových hojdačiek (žaba, žirafa, skúter), ich osadenie, natretie a ošetrovanie starých hojdačiek a oplotenia. Na brigáde pomáhali natierať staré hojdačky a oplotenie rodičia p.Král, p.Kráľová, p.Melicherová, p.Guzmický, p. Zicháček, p.Jůzl, p.Pažitný, p.Žuchová, p.Kubalošová, p.Čorňák, p.Búliková, p.Kováčiková, p. Simeonová a zamestnanci MŠ Kovačovicová a Majerovičová. Svojím rodičom ochotne pomáhali aj ich deti Martinka M., Julko K., Katka Ž., Maxík O., Radko Č. a Miško B.. O upečené koláčiky, džúsy pre deti sa postarali p. Kráľová, p.Melicherová, p. Tekulová. Pletivo na zábradlie vedľa vchodu v MŠ zasponzorovala rodina Žuchová. Občerstvenie bolo zabezpečené z Rodičovského združenia pri MŠ Dolné Srnie. Kotlinu a drevo na guláš poskytla rodina Sapáková.

ĎAKUJEME!

Pri príležitosti **Dňa zvierat** deti založili v našej MŠ akvárium z vodnými korytnačkami. Po dlhom hľadaní, výbere a hlasovaní im dali mená Matúško a Andulka. Navštívili sme aj uja Behulu. Ukázal nám domáce, hospodárske a exotické zvieratá. Deti najviac zaujali morčatá a hniezdo s malými nakladenými vajčkami, na ktorých sedela samička.

Od októbra spolupracujeme so SCŠPP Mgr. Máriou Ďuríkovou (Stimulačný program pre predškolákov na rozvíjanie psychických funkcií) a s Inštitútom jazykov a vzdelávania (Anglický krúžok).

SVETLONOSY

14.10. deti spolu so svojimi rodičmi a súrodencami v areáli MŠ vytvárali svetlonosov. Každý svetlonos bol originálny, preto sme odmenili všetky deti. Sladké odmeny zakúpila p.Guzmická so ZRPŠ. Večer o 19:00 hod sme sa opäť stretli pred MŠ a spoločne zasvietili svetlonosov.

OKIENKO MATERSKEJ ŠKÔLKY

OKTÓBER - MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

Dňa 25.10. potešili srdcia babičiek a deduškov našej obce deti z MŠ svojim programom. Vystupovali predškolačci Julko Kráľ, Maťko Cimprich, Viktorka Melicherová, Viktorka Lantajová, Eliška Tekulová, Kristínka Michalcová. Po programe deti darovali dôchodcom výrobky, ktoré sami s láskou pre nich vyrobili.

Dňa 31.10.2013 sme mali v našej MŠ kontrolu z Nadácie SPP na projekt „Hravým pohybom ku zdraviu.“ Projekt sme dokončili po dvoch brigádach realizovaných 22.6.2013 a 28.9.2013. Ďakujeme za pomoc všetkým zúčastneným rodičom a Rodičovskému združeniu pri MŠ Dolné Srnie. Kontrola dopadla pozitívne.

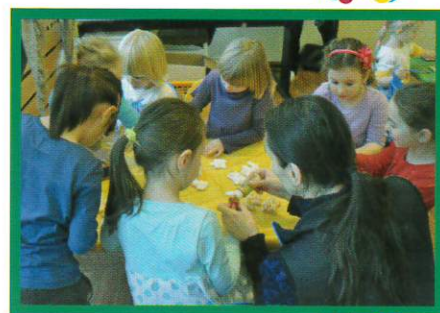
DIVADIELKO O REPE

Dňa 13.11. našu MŠ navštívilo divadielko Príbeh s predstavením O REPE. Niektoré deti sa premenili na zvieratká a hrali spolu s dedkom a babkou predstavenie. Ostatné pozorne počúvali, zapájali sa do rozhovoru, spievali a tleskali. Divadielko sa nám veľmi páčilo a poobede sme si ho zahráli ešte raz s maličkými deťmi v našej MŠ. Ďakujeme Rodičovskému združeniu pri MŠ Dolné Srnie za finančný príspevok 29 € na doplnenie sumy za divadlo.

V novembri 2013 získala Ivana Kováčiková (mamička Ely Kováčikovej) v spolupráci s MŠ finančné prostriedky 200€ cez Národný projekt KomPrax. Tieto financie sme použili na zakúpenie materiálu na tvorivé dielne. **Malý projekt**

„Tešíme sa na Vianoce“ je podporený z Európskeho sociálneho fondu ako súčasť národného projektu KomPrax - Kompetencie pre prax, ktorý organizuje IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže. Cieľom projektu bolo zviditeľniť činnosť MŠ, prostredníctvom tvorivých dielní v predvianočnom čase. Dňa 2.12.2013 si mali možnosť deti so svojimi rodičmi vyskúšať rôzne výtvarné techniky - maľovanie na sklo, na kameň, na textil, modelovanie z modelovacej hmoty, práca s papierom... Tvorivých dielničiek sa zúčastnilo 42 rodičov s deťmi. Nakoniec sme všetky vý-

robky vystavili. Za pomoc ďakujeme mamičkám: Kováčikovej, Kovencovej, Guzmickej, Kubalošovej, Černáčkovej a učiteľkám Katke, Lucke, Mirke.

MIKULÁŠ v ŠKÔLKE

6.decembra v MŠ deti privítali programom MIKULÁŠA a ČERTA.

*Vitaj milý Mikuláš,
vitaj medzi nami,
prišli sme ťa pozdraviť
piesňami a hrami.*

Po programe Mikuláš obdaroval balíčkami všetky poslušné deti. Mikulášske balíčky sponzorovali: Coop Jednota Dolné Srnie, ZRPŠ, ŠJ : Slavomír Brtáň – DUOZ, MabonexSlovákiaspol. s.r.o, rodina Cimprichová a Guzmická. Mikuláša a čerta robili p.Sartoris a p.Kráľ.

ĎAKUJEME!

V popoludňajších hodinách deti s programom vystúpili v KD pod vedením riad.Bc.K.Kovačovicovej a uč.M.Majerovičovej

ZDOBENIE MEDOVNÍČKOV

16.decembra sa deti učili zdobiť medovníčky pre svoje mamičky, ktoré im odovzdajú na vianočnej besiedke.

*Medovníkmi vonia dom,
zvonček zvoní bim-bam-bom.
Zlatá hviezda nekom letí,
Vianoce sú kričia deti.*

22. decembra sa v MŠ uskutoční vianočná besiedka.

Dvojstránku pripravila: Katarína Kovačovicová, riaditeľka MŠ

VYBUDOVAŤ KANALIZÁCIU v Dolnom Srní?

V súčasnosti jednou z otázok, ktorou sa zaoberajú občania Dolné Srnia je, či vybudovať v kanalizáciu, alebo ponechať súčasný stav, spočívajúci v odvode splaškov do žump, prípadne ilegálne do okolia (záhrady, potoka, apod.).

Dovoľte mi, aby som do tejto diskusie prispel svojím názorom jednak ako dlhoročný pracovník v energetike („plynári“ a „vodári“ mali veľakrát spoločné problémy pri výstavbe a údržbe plynovodných a vodárenských sietí), a jednak ako občan tejto obce.

Starostom obce položenú otázku „Som za vybudovanie kanalizácie a po jej vybudovaní sa stanem jej užívateľom“, doplnenú i o informáciu splaškovej a dažďovej vody je možné posudzovať na základe dvoch kritérií:

Kritérium nákladov (porovnaním výdavkov spojených s užívaním kanalizácie resp. so súčasným stavom)

Kritérium ochrany životného prostredia

Otázky pokrytia nákladov na prevádzkovanie kanalizácie je určite mimoriadne dôležitá najmä pre občanov, u ktorých príjem ťažko pokryje životné náklady. Ako dopadá porovnanie nákladov pri pravidelnej likvidácii splaškov zo žumpy oproti nákladom na stočné (vrátane dažďovej vody) pri kanalizácii? Z vlastných skúseností (podrobnosti vrátane faktúr sú k dispozícii u autora článku) uvediem oba náklady

pri „vyberaní“ a likvidácii splaškov zo cca 30 m³ žumpy 4-5x za rok (frekvencia výberu je samozrejme podmienená spotrebou vody, pri nižšej spotrebe budú náklady alikvotne nižšie bez zásadnej zmeny pomeru medzi nákladmi na „žumpu“ a stočné v prípade kanalizácie) v Dolnom Srní sú náklady cca 270-340 €/rok

náklady na stočné v Piešťanoch (v oboch prípadoch ide o porovnateľnú spotrebu vody 2 osôb, pričom v Piešťanoch sa samozrejme spoplatňuje aj dažďová voda) sú 220 €/rok

Je zrejme, že náklady vyznievajú jednoznačne v prospech kanalizácie za predpokladu, že ide o žumpu, ktorá nie je úmyselne netesná alebo, že splašky sa neodvádzajú ilegálne mimo žumpu. A zrejme tu budeme niekde pri jadre problému. Treba si odpovedať na otázku:

Je možné a dokedy znečisťovať životné prostredie (spodné vody) vypúšťaním odpadovej vody do okolia, otravovať seba, svoju rodinu, okolie, obec? Dokedy bude štát, obec akceptovať situáciu, že ľudia vlastnou činnosťou robia postupne svoj životný priestor neobývateľný? Pokúsím sa naznačiť odpoveď pri druhom kritériu - ochrane životného prostredia.

Svet pokrytý z väčšej časti oceánmi, jazerami a riekami má opticky vody dostatok. Avšak malé percento tejto vody je voda pitná (aj tá je pomerne rozdelená). Situácia v niektorých regiónoch je taká zlá, že vyúsťujú do lokálnych vojenských konfliktov (niektoré oblasti Afriky, blízky Východ) Slovensko, obecne chudobné na suroviny, má veľké šťastie, že má, zatiaľ, veľmi slušné zásoby podzemných vôd, aj keď rieky až na výnimky, sú čiastočne znečistené (pod tlakom príslušných orgánov a zmene štruktúry priemyslu sa situácia postupne zlepšuje). Dolné Srnie vzhľadom na svoju polohu nie je zatiaľ významne environmentálne negatívne zaťažené (ak neuvažujeme občasnú spaľovanie odpadu v kotloch). Spodné vody sú poznamenané absenciou kanalizácie, pričom, ak sa situácia nezmení, hrozí významné zhoršenie kvality podzemných vôd. Riešenie môže byť v tom, že si situáciu uvedomíme my, občania (zmena správania - rekonštrukcia a výstavby vodunepriepustných žump a ich pravidelné legálne odčerpávanie, resp. výstavba a napojenie sa na verejnú kanalizáciu), alebo nás k tomu donúti štát, resp. obec cez kontroly a pokuty.

Pri rozhodovaní o výstavbe kanalizácie sa rozhoduje nielen o tom, či zaplatíme viac alebo menej ako doteraz (porovnanie vyznieva v prospech kanalizácie, pričom si treba uvedomiť, že cena pozemkov a domov v obciach bez kanalizácie je výrazne nižšia ako v prípade odkanalizovaných a pod.), ale rozhodujeme o tom, či bude vzduch dýchateľný a voda pitná pre nás, naše deti a vnukov i v budúcnosti.

Ing. Kazimír Kmet, PhDr.

ZAÚJÍMAVÝ OSUD (KNIHY)

Marta Gergelyová napísala román Most nad riekou Liffey. Príbeh šarmantnej Slovenky a írskoho učiteľa zaujal autenticitou prostredím i postáv. Autorka sa narodila v Trenčianskych Tepliciach, neskôr ju osud zavial do Bratislavy, anglického Cambridge a írskoho Galway. Vo Veľkej Británii jej vyšiel prvý román Wanda s Jigsaw.

Je dcérou Boženy Adamicovej, rodenej Brídovej, ktorá v januári osláví 90 rokov. Pochádza z Moravského Lieskového, ale korene má v Dolnom Srní, v Dolných mlynoch. Viac o tejto vzácnjej žene, bývalej učiteľke, majsterke ľudovomelečkej výroby a spisovateľke prinesieme v ďalšom čísle.

-erž-

KRÁĽOVSTVO ako na dlani

Park miniatúr – Matúšovo kráľovstvo v Podolí sa začal budovať v roku 2003 na pozemku pri základnej škole. Ako prvý na ňom vyrástol model hradu Branč. Na nasledujúci rok sa začal sa budovať rozsiahly model Holičského zámku, ale aj drobné modely Živánskej veže, Krupinskej vartovky či Jelšavského hradu. O rok neskôr pribudol Šivetický hrad a postupne model Čachtického hradu, hradu Súlov, Červený Kameň, Vršatec či Tematín. Pri každom modeli je krátka história a zaujímavé snímky súčasného stavu. Z mnohých objektov sú dnes už ruiny, preto tieto modely sú vzácné aj tým, že vidíme, ako objekty vyzerali v časoch svojej najväčšej slávy.

Modely hradov sú v mierke 1:50, kostolíky v mierke 1:25. Najnovší megaobjekt Šarišského hradu, ktorý má pôdorys sedemkrát tri metre a Holičsky zámok s pôdorysom šesťkrát šesť metrov, sú dominantami areálu. Dôkladnosť, ktorú tvorcovia vynakladajú pri vzniku objektov, dokazuje napríklad Kostol Svätý Kríž, ktorý sa pôvodne nachádzal v Paludze, ktorá je dnes už zatopená. Kostol, samozrejme preniesli na iné miesto, ale vďaka rezbárom je aj tu v Podolí. Je najväčším v kráľovstve a na jeho streche je nalepených dvanásťtisíc ručne vyrezaných šindlov. Práca na tomto modeli trvala rezbárom osem mesiacov. Najkomplikovanejším modelom sa stal Čachtický hrad, ktorý pozostáva z 52 komponentov.

Cez zimu je síce areálu verejnosti neprístupný, ale už od apríla sa môžeme tešiť na jeho návštevu.

inzercia

PROVIDENT

Pôžička s jasnými pravidlami

- výška splátok sa v priebehu splácania nemení
 - žiadne ďalšie poplatky v prípade, že sa dostanete do objektívnych ťažkostí so splácaním
 - žiadne skryté poplatky
- 0911 030 800**

MARDOM s. r. o

okná pre váš byt a dom
PLASTOVÉ OKNÁ A DVERE
0940 339 229

...DOLNOSRNIANSKE noviny...

ISSN 1339-2468

Vydáva: Obecný úrad Dolné Srnie 242, 916 41, IČO 00 311 511 **Na príprave sa podieľali:** Mgr. Mária Šimovcová, šéfredaktor Ivan Gerža, Monika Behulová **Fotografie:** Igor Šimonovič **Grafická úprava:** Ivko **Tlač:** Tising spol. s.r.o., Nové Mesto nad Váhom **Registrácia:** EV 3881/09 **Redakcia uverejňuje články, ktoré nemusia byť totožné s názorom redakcie.**

www.dolnesrnie.sk